

Пайхаммарны тувра вариси булан лакъырлашыв

Гьюрметли охувчулар, бугюн биз оьзюню тухуму Пайхаммардан ﷺ баш алагъан, яни ону тувра вариси гьисапланагъан Ислам динни ахтарагъан алим булан лакъырлашыбыз. Мугъаммат Сакъкъаф лайыкылы Гъабиб деген атны юрюте. Хазрамавта оьзюн шариат билимлеге ес болувгъа ва адамланы Ислам динге чакъырывгъа (даават) багъышлагъан адамлагъа шолай айта.

Лакъырлашывну Мугъаммат-Расул Абакаров юрютген

–Гьюрметли Мугъаммат! Сиз тезден берли даават булан машгълсуз. Сизин къаравугъузда гъалиги дюньяда даават не кюрчюде кьурулма герек ва бугюн къайсы даават таъсирлидир?

–Макътав болсун Аллагъа! Бизин дадабыз Мугъаммат Пайхаммаргъа ﷺ, ону уьй кюплетине, асгъабаларына ва ону ёлун давам этивчюлеге Аллагъны разилиги ва саламлары болсун!

Яратгъаныбызгъа чакъырывну шартлары бек генг, тек гъалиги заманда шо ишде бизин учун, бек агъамиятлы зат – адамланы Къудратны Еси булан таньш этив. Шону учун, бары да рагъмулу принциплеге аркъа таяп, яхшы аралыкъланы токъташдырма герек. Мен адамлагъа сёзлени кёплюгю ва речлер гъажатлы тюгюлню гёз алгъа тутуп айтаман. Олагъа оьзлени Есин, Яратгъанын англав-тюшюнюв гъажатлы. Шогъар элтеген лап яхшы ёл – Къудратны Еси Аллагъ ﷻ Оьзюню Китабында суратлайгъанда йимик, къылыкъ-хасиятны, принциплени, бизин Пайхаммарны ﷺ сан янларын уьйренив. Къудратны Еси булай айтгъан (маънасы): «Сизин яныгъызгъа сизин арагъыздан чыкъган вакил гележек. Сизин кыйналагъаныгъыз огъар авур тие. Ол сизин учун къасткъыла. Ол муьминлеге яхшы юрекли, рагъмулу» («ат-Тавба» деген сура, 128-нчи).

Биз бизин англамакъда гъажатлыбыз, Аллагъа чакъырагъан гъар кес адамлагъа рагъмулу янашма ва шо рагъмулукъ булан оланы Яратгъаныбызгъа ювукъ этме гереклер. Биз бары да адамлагъа, айрокъда яшёрюмлеге оьзюбюзюню яшларыбызгъа йимик янашма герекбиз. Оланы лап арекдегилерин, яшавда сюрюнгенлерин, белгисизликде болгъанларын, гъатта бусурман тюгюллерин – биз оланы оьзюбюзюню яшларыбыздай гёрме герекбиз ва, оланы бизге ювукъ этме сюе бусакъ, олагъа бакъгъан якъда йымышакъ ва илиякылы болма тарыкъбыз.

– Гьюрметли шайх, алдагъы гезик, 2008-нчи йыл, сизин

булангъы ёлугъувубузда бизге Сизден баянлыкъ алма насип болду ва биз тасаввуфну масъалаларына тийдик. Сиз тасаввуфну ва тасаввуфну адамларыны пайдасына тиеген далилени гелтирдигиз, шону булан бирге, бизин замангъа ерли етишген (силсила) бир илмуда я Къуръан охувда, яда гъадислени уьйренивде тасаввуфну адамларсыз иш гёрмеген, дедигиз шо дагъы да ачыкъ гёрюнсюн учун, мисал гелтирме болмасмысыз?

» 3

Номерде:

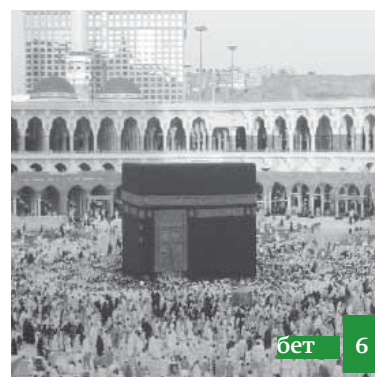
бет 4

Оьзюн уьч зат булан оьр этмек

бет 5

Юреклеринде иманы ёкъланы гъакъында

бет 6

Сыйлы Каабаны сыры

Ражаб — Яратгъаныбызны айы

«Ражаб» деген сёзюню айрыча маънасы бар, о уьч гъарплы (арап тилде созукъ гъарплар ёкъ): «р» «рагъмат» демек (Аллагъны рагъмулугъу), «ж» «журмул абди» (Аллагъны кьуллерыны гюнагълары) ва «б» – «бирру ллагъи таала» (Яратгъаныбыз Аллагъны яхшылыкъы). Есибиз Аллагъ булай деген (маънасы): «Гъей, Мени кьуллерым, Мен сизин гюнагъларыгъызны Мени рагъмулугъумну ва Мени яхшылыкъымны арасында ерлешдиргенмен»,

Ражаб сыйлы уьч айланы башы да дюр (ражаб, шагъбан, рамазан), шону булан бирче ражаб Ярат-

гъаныбыз давлар этмеге, эришивлюклер юрютмеге гъарам этген айланы бириси де дюр (ражаб, зуль-каада, зуль-гъижжа, мугъаррам). Каабагъа къарайгъанлар ал заманларда ону сыйлылыкъына гьюрмет этип, ражаб айда башындан ахырына ерли ону ачыкъ кюйде сакълай болгъан. Башгъа айларда Кааба янгыз итнигюнлер ва жумагюнлер ачыла болгъан. Олар ражаб – Яратгъаныбызны айы, Кааба буса – Ону Уью деп айта болгъан. Адамлар да – Есибизни кьуллеры, шо саялы биз оланы Яратгъаныбызны айында Есибизни Уьюнден арекде сакъламагъа болмайбыз. Аллагъны Элчиси ﷺ булай айтгъан болгъан: «Ражаб – Яратгъаныбызны айы,

шо айда бир гюн сама да ораза тутгъан адам булан Аллагъ рази болурну эсигизде сакълагъыз». Бу айда Есибиз ажайып оьлчевде гёрсетеген рагъмулукъ ва чомартлыкъ саялы ражабгъа Яратгъаныбызны айы деп айтыла. Гъадисде айтылагъан кюйде, ражаб айда бир гюн сама да ораза тутгъан гиши Фирдаvus деген женетте гирежек. Эки гюн ораза тутгъанлар эки кьат шабагъат гёрежек. Уьч гюн ораза тутгъан адам учун ону жагъаннемден айырагъан зор уллу ор къазажакъ. Шо ор шонча да уллу болажакъ, гъатта шондан оьтмек учун бир йыл ёл этмеге тарыкъ болажакъ.

» 5

Халкъара конкурсда россиялылар да ортакъчылыкъ этген

Апрель айда Къуръан охувдан Кувейтде оьтгерилген халкъара конкурсда россиялы гьафизлер де (Къуръанни гьенгюнден билегенлер) Билал Абдулхаликов ва Магьаммат Магьамматов ортакъчылыкъ этген болгъан.

Билал Абдулхаликов («Ассаламда» да ону гьакъында язылгъан эди) Россияны атындан халкъара конкурсларда ортакъчылыкъ этегени бу биринчи гезик тьогюл. Къуръанни гьенгюнден билегени будан ол россиялы бусурманлагъа яхшы белгили. Билал гиччи заманындан тутуп Хасавюрт районну Янгы Костек деген ата юртунда ерли мадрасада охума башлап, 11 йыллыкъ чагъына Сыйлы Китапны гьенгюнден уйрене.

2011-нчи йылы май айында ол Хасавюрт шагъарда оьтгерилген жагьил алимлини конкурсунда Къуръанни гьенгюнден биливю булан биринчи ерни ала. 2011-нчи йылы ноябрь айында Билал Къазан шагъарда оьтгерилген Къуръан гьафизлени халкъара конкурсунда да биринчи бола. Гетген йылы декабрь айында ол Маккада оьтгерилген Къуръан охувчуланы XXXIII халкъара конкурсунда да Россияны атындан оракъчылыкъ эте.

Магьаммат Магьамматов да дагъыстанлы. Ол Къуръан китапны гьакъындагы билимин гьали Иорданияда камилешдире.

Ажжалны эсге алыгъыз – савлукъгъа пайда болур!

Бу пана дюнья эрте-геч битежеги, ажжал гележеги гьакъда ойлаша турса, адамны савлукъгъа пайда гелтире ва яшавлукъ мурагланы тюз къурмагъа кьмек эте. Шолай деп артда этилген илму ахтарывлар натижа чыгъара.

Алимлер айтагъан кюйде, адамны хасиятына къабурларда болмакъ да яхшы таъсир эте. Шолайлыкъ ону айланадагъылагъа илиякълы этдире.

Ахтарывлар ачыкъ этгени йимик, ажжалны гьакъында ойлаша турмакъ адамда озгелеге языкъсынывну, оланы масъалаларына юреги аврумакъны, языкъсынывну болдура, савлукъгъа да пайда гелтире.

Гьали болгъунча алимлер олай ойлашмай болгъан. Алда илму англатагъан кюйде, гетген яшавну эсге алмакъ бугюнгю яшавдан леззет алмагъа четим эте ва савлукъгъа да зараллы сналагъан.

Ислам дин бу масъалагъа янашагъан кюйню айтсакъ, алимлини артда этилген натижасы тьоп-ле тюз болуп чыгъа. Динибизде, гертиден де, ажжалны эсге алмакъ – гьар бусурман учун этилмеге яхшы (сюннет) ишлерден санала. Пайхаммарны гьадислерине гьере, ажжалны гьакъында ойлаша турмакъ –

муьминлени Аллагъ салгъан борч ишлени кютмеге болдура ва гери урулагъан затлардан сакъланмагъа кьмек эте.

Ирангъа къаршы дав башланса, ХАМАС ону яны болмас

Сектор Газадагъы ХАМАС-ны башчысы Салагъ Бардавил бугюнгюнде билдирген кюйде, оланы къурумму израил асгер дав этсе, Иранны янын тутмажакъ. «ХАМАС бу якълардагъы асгер бирлешивлеге гирмей. Бизин мурадыбыз – ихтиярларыбызны якъламакъ», – дей Бардавил. Ону сьзлерине гьере, эгер дав башланса, къурумну асгер бьлюклери Израилге къаршы ракеталар атмагъа хьял этмей.

Палестинаны башчысыны сьзлери ХАМАС-ны Иран булангъы аралыкълары бузукълашгъан вакътиде чалынагъаны негъакъ тьогюлдюр. Ахтарывчулар гьисап этеген кюйде, шо аралыкъланы бузукълашгъанын эки де ян Сирияда болуп турагъан давгъа башгъачалай янашагъаны булан англатмагъа бола. Шийит Иран озлени динин юрютеген Башар Асадны яны буса, Ислам динни сюннет бутагъына гиреген палестинлилер, терсине, сириялы президентге къаршы чыгъагъанланы янын тута.

Тюменде бусурман студентлеге намаз къылмагъа къыйын болажакъ

Тюмен областны оьр охув ожакъланы ректорларыны совети илму береген пачалыкъ идараларда ибадат этмек – озь къайдалагъа къыйышагъан иш тьогюл деп къарар чыгъаргъан.

Шо пикругъа гемлеклигин олар тамаша кюйде англатгъан. Сайки, иманы бар, ибадат этеген студентлер охув низамны да буза, озьге динлени юрютегенлени арасында да къоркъунчу гьал тувдурмагъа бола. Амма бу «гьакъыл» булан бусурман студентлер тьобюкъарадан рази тьогюл, неге десе намаз къылагъанланы ихтияры къыйыкъсыгъыла.

Рус динни вакиллери ректорланы гьукмусу булан таныш тьогюл экенине гьере, шогъар багъа бермеге болмайбыз деген. «Бир-бир оьр охув ожакъларда гиччирек килисалар бар ва оларда ибадат этмеге имканлыкъ бола. Шоланы иши охув ожакъны уставы булан гьакълашылгъан», – дей Вадим Базалев дейген кешис. Тюмен областны ягъудилени башчысы Игрь Варкин буса, ректорланы гьукмусу тюз ва шону булан толу рази экенин билдирген. «Биз охув ожакъларда ибадат этмейбиз. Ибадат этмек учун айры хас биналар бола. Синагогаларда сьйген кююбюзде ибадат этмеге бирев де пуршав этмей», – деп, ол озьюню пикрусун аянлашдыра.

Ханты-Мансийск автоном округну муфтийи Тагьир хазрат Саматов токьташгъан кюйде, бу къарар аслу

гьалда гюнде беш керен намаз къылагъанлагъа къаршы бакъгъан. «Оьр охув ожакъларда къайсы динни юрютегенлер учун да хас ерлер болгъанны сюер эдим», – деген ол. Ол озьюню ёлбашчылары булан къабул этилген къарарны гьакъында пикру альшдырмагъа герегин де айтгъан. Тагьир хазрат ХМАО-ну губернатору Наталья Комаровагъа Нижневартовск шагъарда болгъан ишге багъа бермекни тилеген болгъан. О шагъардагъы бир школада гьижап байламагъа гери урулгъан сонг, эки бусурман къыз дарслагъа барып болмайгъан болгъан. «Мен эшитген кюйде, охувчу къызлар школадан къувалангъан болгъан. Амма школада кьп къысгъа юбкаланы гиймеге чи къоя, тек шогъар да хас форма деп айтылмай чы. Явлукъ байлавада экстремизмни гьере буса, шо дюр гертиден де саламатлыкъны, уялчанлыкъны, иманны белгиси», – деп кюстюне Т.Саматов.

Гьажгъа баражакълар чьп салыв булан белгили бола

Дагъыстанда тегин кюйде гьаж къылажакъланы арасында чьп салыв юрюле. Гьалиге кьбюсю шагъарларда ва юртларда чьп салыв оьтгерилип битген.

Гьар шотай сайлавну алдында имамлар ва къурум комитетни вакиллери жыйылгъанлагъа чьп салыв не мердешде оьтгерилежегини гьакъында маълумат бере, гьаж нечик къылынагъанны айта ва Аллагъны аты булан башлай. Аслу гьалда чьп салыв бир ёрукъда оьте. Арза бергенлени атлары булангъы кагъыз гесеклер шиша къутукъгъа салывна ва шоланы гиччи яшлар яда озьге адам чыгъарып ала. Шолайлыкъ булан Аллагъ сайлагъан адамны аты белгили бола. Къурум комитетни вакили айтгъан кюйде, бу йылдан башлап гьаж къылмагъа сюегенлени арасында уллу иш этилген. Бусурманлагъа чьп нечик салывнагъа гереге де, гьаж озью не ёрукъда къылынагъаны да мекенли кюйде англатылгъан. Сулейман Керимовну рагъмулугъу булан гьаж къылмагъа сюегенлер чарасы ёкълар болмагъа тарыкъ. Сыйлы ерлеге баражакълар булан имамлар ерлерде гьажны гьакъында дарслар охуй.

Чомартлыгъы булан аты айтылгъан С.Керимов этеген бу ишни булай оьлчевде дюньяда дагъы бирев де этмей. Артдагъы йылланы ичинде бир-нече минг россиялы бусурманлар теп-тегин гьаж къылалар. Бу меселде гьаж къылагъанлагъа сыйлы ерлерде гьали аш берилегени де уьч йыл бола.

Гьаж оьр даражада оьтсин учун гьажилеге кьмек этеген биьсат да иш гьере. Аллагъ учун деп гьаракат этеген бу бажарывлу уланлар «Гьажилеге кьмек этмек – бизге сююнч», – деп ишлей. Оланы имбашларына гьажилени ёлда узатмакъ, сыйлы ерлерде бары да якъдан олагъа кьмек этмек ва эсен-аман уьюне къайтармакъ салывна.

www.islamdag.ru деген сайтдан алынгъан

<p>Учредитель Благотворительный фонд «Путь». Газета печатается по согласованию и одобрению Духовного управления мусульман Дагестана</p>	<p>Редактор Абдул-Азиз МИЧИГИШЕВ</p>	<p>Свидетельство о регистрации ПИ № ФС 77-42079 от 24 сентября 2010 г. Индекс 51325 При перепечатке ссылка обязательна.</p>	<p>Тираж 2.900 экз. Адрес редакции 367015, РД, г. Махачкала, ул. Азиза Алиева 2. Тел.: (8722) 61-00-64.</p>
<p>Редакционный совет Председатель редакционного совета муфтий РД Ахмад-хаджи АБДУЛАЕВ Асхабали МУРЗАЕВ</p>	<p>Дизайн, вёрстка Лейла ГУСЕЙНОВА</p>	<p>Набрано и сверстано на компьютерной базе газеты «Ас-Салам». Отпечатано в ООО «Дом печати» по адресу: пр-т Акушинского, 20.</p>	<p>По вопросам подписки и доставки обращаться по телефонам: по Республике Дагестан — 8-988-699-28-24 по г. Махачкале — (8722) 914-222.</p>
<p>Главный редактор Патимат ГАМЗАТОВА</p>	<p>Менеджер Мухаммад ХИРИЯСУЛАЕВ Абдусабир АХМЕДОВ</p>	<p>Газета зарегистрирована Федеральной службой по надзору в сфере связи, информационных технологий и массовых коммуникаций.</p>	<p>E-mail: assalamweb@gmail.com; www.assalam.ru</p>

Пайхаммарны тувра вариси булан лакъырлашыв

1 « – Мен алда да варис тагъымсыз (санад) бир илму да ёкъну эсгердим. Дин билимлер де бизге санадан таба гелгени бары да халкъгъа белгили. Ибн Сириин булай тапшура: «*Гертилей де, дин – о илму. Ону сиз кимден уйренегенигизге къарагъыз*». Бизин уьммет ону илмусу адамланы ортакъчылыгы булан санадан таба шулай талаплагъа: оланы шагъатлыгы талшывсуз кюйде къабул этилив, олар ялгъанчы ва авам тюзюл, тюз билимлеге ес болув ва яхшы эси барлыкъ булан айрыла. Къудратны Есини Китабын охувну бары да къайдалары (етти, он яда он дёрт) санадан таба берилген. Бары да инамлы китаплар имам Бухарини, имам Муслимни гъадислерине гёре тизилген. Имам Бухарини заманындан берли дюнъяда белгили бары да иснадланы ахтарыв, тергев ва токъташдырив булан ону уллу маъналы язылгъан затланы берилген тагъым болмагъанына тюзюне бола. Тасаввуфну адамларын айыплайгъанлагъа багъып, биз: «Къудратны Еси Аллагъны Китабын охувну къайсы журасында да тасаввуфну адамлары, белгили адамлар ортакъчылыкъ этмейген санад барны биле бусагъыз, шону бизге гелтиригиз!» – деп айтдыкъ, тек шоллай адам ёкъ. Бу суал бугюн арагъа чыкъмагъан. Кёп йылланы узагъында Къудратны Еси Аллагъны, Расулуллагъны суннетлерин охувну шоллай санадын тапма болмагъан. Янгъыз агълю сунна ва-ль-жамаа деген санад бар, олар дёрт мазгъапны: шапи, гъанапи, ханбалит ва маликит мазгъапланы ятычылары, олай да ашгъаритлени ва матуридитлени ва тасаввуфну ёлларыны акъыдалары. Дюнъяда Къудратны Есини Китабын ва Расулуллагъны инамлы гъадислерин охувну динни кюрчюсю гъисапланагъан санада, ёкъ. Бу адамлар: дёрт мазгъабы ёлун юрютювчюлер акъыдагъа гёре, ашгъаритлер ва матуридитлер ва супулар болмагъан санад ёкъ. Шоллай болгъанда, шо гъакъкъат. Эгер тасаввуф яда ону адамларыны инамлыгы болмагъан эди буса, не Бухарини жыйымында, не Муслимни жыйымында – бугюн дюнъяда Къудратны Есини Китабын охувну инамлы бир къайдасы да, инамлы бир санад да болмажакъ эди. Сайки биз динни кюрчюлерин, бизин абурлу тамурларыбызны – Ислам динни кюрчюлери гъисапланагъан ва Къуръанны ва Суннетни бузагъан болуп чыгъабыз. Сайки масъала, шоланы барысын да бозма сюебиз. Савлай тасаввуфну айыплайгъанлар буса шо бек агъамиялы масъалагъа бакъгъан якъда белгисизликде бола. Шоллукъ булан олар озлени динни, санадын гери урагъанын савлай Исламны англамай. Балики, бир тайпа адамланы тасаввуфну гъакъкъында терс англаву бардыр. Неге десе, ону гъакъкъында супу атгъа умут этегенлер, тек шоллай тюзюл, яда, нени буса да бир затны англамай туруп, ой къурагъанлар, савлай тасаввуфну ва бары да супуланы къалп токъташывларда айыплайгъанлар ёрай. Биз шоллай адамланы: охугъуз, уйренигиз, мисал учун, Сагъигъ имам Нававини агълю-сунна ва-ль-жамаа китапларын охугъуз деп чакъырабыз! Сагъигъ Муслимге байлаву англатыв

берегенлерде Навави береген англатывлар лап белгилелери, савлай Ислам дюнъясы шоллагъа кюрчюлене. Шо асарны биринчи томунда, озюню санадын Муслимни даражасына ерли гётере туруп, булай дей: «Мен Сагъигъ Муслимни пеленчеден тапшураман, о буса тасаввуфну имамларындан тапшура, сонг ол пеленчеден тапшура, ол супуланы арасындан болгъан». Сагъигъ Муслимге байлаву англатыв бере туруп, имам Навави ону тапшургъанларыны бары да шынжырларында тасаввуфну ёлун тутгъан имамлар да бар деп токъташдыра. Бу бир мисал. Башгъа мисал: «Фатхуль Бариге» англатыв язгъан Ибн Ыажар айтагъан кюйде, имам Касталани де, башгъалар да тасаввуфну ёлун юрютегенлерден болгъан. Оланы барысы да ашгъаритлер, агълю сунна ва-ль-жамаа мазгъапланы юрютегенлерден болгъан. Шо англашыла. Тек гъалиги заманда

къатып къалгъан гъакъкъы булангъы авамлар, алимлерден билим-илму алма бажармайлы, шо ачыкъ гертиликни гёрме сыймей ва шону башгъалардан да яшыра. Шо вакътини ичинде агълю суннаны кюрчю китапларындан ва ону абурлу тамурларындан ёлбашчылыкъ алагъанлар олардан гюн йимик ярыкъ гертиликни тапма болур. Бир тайпа адамлар, гъакъкъатда шоллай болмай туруп, тарбия беривню шайыхлары деген атгъа еслик этмек учун давчу бола. Тасаввуф олардан таза ва шолар булан бир аралыгы да ёкъ. Гъакъкъатда шайых болмай туруп, озлени шоллай гъисап этегенлеге Тасаввуф арт бере. Биз шоллай къадарны янгъыз ону заманындагъы шайыхлар изну берген адам бола. Яни, ол шо асил ишге лайыкълы ва шону учун изнусу болма герек. Алимлени пикурсуна гёре, шу талаплагы жавап береген адам шайых болма бола: ол шариатдан билимни ва шогъар гёре юрютген, олай да тарбия беривню шайыхдан-шайыхгъа гёре

гелеген ёлуна гёре изнусу да болма герек. Тасаввуфну айыплав кёбюсю гезиклерде эки себепден тувулунма бола. Шолардан бириси – ону къынгырлашдырив. Тасаввуф бузукъ къылыкъсыз болмай, тек ону къынгырлашдырагъанлар, ва озлени супулар деп токъташдырагъанлар бар, тек озлер герти тасаввуфну мазгъапларын юрютмей, шоллукъда ону абурдан тюзюре. Экинчи себеп герти ёлдан тайышгъанланы, тасаввуфну къынгырлашдырагъан адамланы гъакъкъатда ону булан бир аралыгы да ёкълукъгъа хырт деп къалып, мюкюр болма сыймейгенлеги. Олар савлай тасаввуфну айыплама ва шоллукъда ону тамурундан ёкълама къаст эте шо да шайтанны ва Ислам динни душманларыны мурады, нечик чи, олар Ислам дин дюнъяда тасаввуфну яхшылыгындан айылагъанны биле. Дюнъяны уьлкелерини кёбюсюне – гюнчыгъыш Ази-

ягъа ва Африкагъа, Россиягъа – Ислам дин тасаввуфдан, тарбиялангъан адамлардан таба, оланы дуа – ибадатларыны яхшылыгындан гелген. Кёбюсю уьлкелерде Ислам дин тарбиялав ишни ва гъакъ юрекден Къудратны Еси Аллагъгъа баш урувну яхшылыгындан генглешгени кёп санавдагъы ахтарывлар булан токъташдырылгъан.

– Бир-бир гезиклерде биз бир-бирибизни инанмайгъанлыгыбызда айыплайгъаныбызны эшитегенин гъалиги заманны авурувуна айлангъан. Шогъар байлаву Сизин пикругъузну билме сюер эдик. Къачан ва ким инанмайгъанлыкъда башгъаны айыплама бола ва умуми кюйде алгъанда шо ягъындан ким къарар чыгъара?

– Такфир. Биз артдагы вакътиде Ислам уьмметде шо яйылгъан лап къоркъунчу аврувланы бириси экенни англама герекбиз. Шо уьмметни кёбюсю масъаларыны себеби болуп токътады. Огъар Ислам дюнъясына болгъан таун аврув (чума) деп айтма ярай, тек, иншаалла, шо аврувну энгме ва ондан уьстюн гелме болажакъ.

Такфир Ислам динде гери урула. Пайхаммар ﷺ булай айтгъан: «*Эгер кимесе бирев бусурман адамны инамсызлыкъда айыпласа, шо айыплав ону озюне къаршы бакъдырылажакъ. Эгер кимесе бирев озюню дин къардашына «сен кафирсен» десе яда огъар багъып «гей кафир!» десе, оланы бириси кафирге айланажакъ. Эгер айыпланагъан адам шоллай тюзюл буса, шо сёзю айтган адам озю кафир болажакъ*». Пайхаммар ﷺ шо ишде бек къатты болгъан.

Урушланы бирисинде асгъабаланы бириси душманланы арасындан биревню башына къылычын гётергенде, ол: «*Ла илагъа илла лагъ!*» деп къычыргъан. Буса да асгъаба ону оьлтюрген. Шо гъакъда билген Пайхаммар ﷺ огъар: «*Аллагъ сени гечмежек*», – деген. Ол адам озюню гюнагъдан таза-лама къарагъан ва: «*Гъей Расулуллагъ, о гиши, о сёзлени озюню оьлюмден къутулмакъ учун айтгъан*», – деген. Огъар жавап гъисапда Пайхаммар ﷺ: «*Сен ону юрегин ачып къарадынмы?*» – деп сорав берген.

Бугюн, башгъа адамны Аллагъгъа инанывун яда озге тюрлю ишин терс деп гъисап этип, ону айыплайгъан адамгъа биз: «*Сен ону юрегин ачып къарадынмы?*» – деп айтабыз. «*Ла илагъа илла лагъ Мугъаммат расулуллагъ!*» – деп, айтгъан адам – бусурман. Ону янгъылышлары, тюз англамайгъан гезиклери болма бола, тек шоланы ону охутув, сёз юрютюв, айыплавлардан сакълав булан тюзлеме бажарыла. Шо Пайхаммарны ﷺ суннетлеринден уьлю ала. Оьлтюрген адам гечинип ону гёммек учун къабургъа салагъанда, гъар гезик топуракъ чыгъарып ата болгъан. Шо гъакъда адамлар Пайхаммаргъа ﷺ сорагъанда, ол: «*Тюзю, топуракъ озюнден яманланы да къабул эте, тек Аллагъ сизге бусурманны къаныны, бусурманны ругъуну къыйматлыгынын гёрсетме сюе*», – деген.

Такфир – шо адамланы инанмайгъанлыгы учун оьлтюрюв, шо Ислам динден арекдеги иш. Шо гъакъда Пайхаммар ﷺ бизге эки сёз булан англатыв бере. Гъадисге гёре, шайтан Арап ярыматавда озюне сужда къылажакъгъа умутун тас этген. Пайхаммар ﷺ булай айтгъан: «*Менден сонг сиз ширкъгъа ва куфргъа тюшегизден къоркъмайман*». Шолар барысы да тюз гъадислер, олар Бухариде ва Муслимде де такрарлана. «*Менден сонг сиз ширкъгъа ва куфргъа тюшегизден къоркъмайман*». «*Пей бизин дадабыз, Расулуллагъ ﷺ, сен неден къоркъасан?*» Пайхаммар ﷺ шо уьммет учун эки себепден къоркъгъан. Биринчилей, бизге алдагы халкълагъа йимик молдан берилижек дюнъялыкъ, бизин де шоллай харап этежекден къоркъгъан. Сагъигъде шоллай айтылгъан. Экинчилей, бизин гелишмейгенлик, эришивлюклер пуч этерден къоркъгъан. Ол: «*Шайтан Арап ярыматавда озюне сужда къылынажакъны тас этген, тек сизин арагъызгъа от салывун токътамагъан*», – деп айтгъан. Пайхаммар ﷺ бусурманланы арасындагы шо татывсузлукъдан, гелишмейгенликден, эришивлюклерден къоркъгъан. Куфргъа гелгенде айтса, Пайхаммар ﷺ билдирген заманда болса тюзюл, Ислам уьммет куфргъа тюшме имканлы тюзюл. Шо да Тажжал арагъа чыгъажажакъ заман. О арагъа чыкыгъынча буса, уьммет куфрдан таза.

ОЪЗЮН УЪЧ ЗАТ БУЛАН ОЪР ЭТМЕК

Бир тайпа адамлар оълумню гьакъында ва къабурда болажакъ такъсырланы гьакъында кѣп ойлашагъанына кант эте. Шо оланы талчыкъдыра, гьакъыкъатда буса шо бары да адамлагъа берилеген яхшы къылыкъ. Оълумню гьакъында кѣп эсге алмакъны имканлыкъ бергени учун Къудратны Есине макътав этме герек. Абу Гъурайра етишдирген Расуллагъаны гьадисинде булай айттыла: «Леззетни бузувчуну (яни, оълумню) кѣп эсге алыгъыз» (ат-Тирмизи).

Гъажимурад Омаргъажиев

Оълум – о борч, ва гъар ким сѣзсюз кюйде ону кютежек. «Зухрату ар-Рияз» деген китапта имам ан-Насафи булай айттыла: «Къулну оълумню етишгенде ону ягъына дѣрт малайик геле. Биринчи малайик булай айттыла: «Ассаламу аляйика, гъей Аллагъаны къулу. Понбатышда да, гюнчыгъышда да ёллар ябылган, ва мен сен бир абат сама этип болардай ёлну тапмадым». Экинчиси булай айттыла: «Ассаламу аляйика, гъей Аллагъаны къулу. Оъзенлер бегетилген ва мен ичмек учун сагъа сув тапмадым». Уъчюнчюсю булай айттыла: «Ассаламу аляйика, гъей Аллагъаны къулу. Пончыгъышда ва гюнбатышда топуракълар бегетилген ва мен сену учун гесек азыкъ да тапмадым». Дѣртюнчюсю булай айттыла: «Ассаламу аляйика, гъей Аллагъаны къулу. Пончыгъышда ва гюнбатышда топуракълар

лар бегетилген ва мен шолардан сен тыныш алып болур йимик гъаваны тапмадым». Ким оълумню кѣп эсге ала, шондан сонг не болажакъны

лай жавап берген: «Шагъитлер булан бирче гъар сутка оълумню 20 керен эсге алган гиши туражакъ».

гъа дюньялыкъ балагълар кѣп гиччи бола». Шолай да ол булай деген: «Адам оълумню гьакъында ойлаша буса, дюньялыкъ байлыкъланы артын-

эсге ала буса уъч затда оърлюк ала: товбагъа тюшювню артгъа салывда; яшав учун лап азында гъажатлы болагъан зат булан рази болув тая; товбагъа тюшювде аста булан камиллешивге етишив токътала; 4) Ахыратгъа уллу умут этивню тувдура ва Къудратны Еси Аллагъагъа кѣп санавда сужда къылыгъа кюйлей, оъзюнг булан о дюньягъа алып барма бажарылмайгъан кѣп санавда дюньялыкъ мал жыйындан тергевню тайдыра. Имам Авзаию булай айттыла: «Ким оълумню эсге алса, ону учун аз зат да таманлыкъ этер».

5. Аллагъаны алдындагъы къоркъув учун гѣзьяш текме кѣмек эте. Гьадисде булай айттыла: «Аллагъаны алдындагъы къоркъув учун яш тѣкген гѣз жагъаннемге гери урула» (Гъаким).

Осман ибн Аффан къабурну гьакъында ойлашагъанда, йылай болган. Огъар шолай неге йылайгъанны гьакъында сорагъанда, булай жавап берген: «Мен Пайхаммардан гьадисде кѣп ахыратны биринчи даражасы деп айттып эшитгенмен; ким биринчи даражадан къутулса, огъар сонг болажакъ затдан эсе тынч болажакъ, эгер биринчи даражадан къутулма болмаса, огъар къабурдан сонг болажакъ затда хыйлы четим болажакъ».

Гъей Аллагъ, бизге бары да яхшы затланы этивге ва гери урулагъан затлардан арек турувгъа имканлыкъ бер, бизин ва ата-аналарыбызны гюнагъларыбыздын геч. Амин.

гьакъында ойлаша буса, изну берилеген затланы дазуларын бузуп, бу яшавну леззетлерини, ону аралашып гелеген байлыкъларыны артындан чапмажакъ. Сайит ибн Жабир булай айттыла: «Эгер мени юрегим оълумню эсге алмай токътаса, мени юрегим мени харап этерден къоркъаман». Бир гезик Айша Пайхаммаргъа гьадисде булай сора: «Ким буса да бирев Къыямат гюн шагъит булан бирче турармы?» Ол бу-

Оълумню эсге алывдан болагъан пайда:

1. Оълум гюнагъ ишлерден сакълав ва къагърулу юрекленни йымышатыв.
2. Пана дюньягъа бакъган сююв гете. Ва аскетизм (яшавну леззетлеринден элчегип, гъар затдан сакъланып яшав) ачыкъгъа чыгъа, дюньялыкъ балагълар кѣп аз бола. Гъасан аль-Басри булай айттыла: «Оълум не экенни билеген адам-

дан чапмажакъ ва Аллагъагъа кѣп сужда къылажакъ. Абу ад-Дарда булай айттыла: «Ким оълумню кѣп эсге ала буса, ону шатлыкъы ва гюнчюлюгю аз бола». 3. Оълумню кѣп эсге алыв даим огъар гъазир турувгъа, товбагъа тюшювге болушлукъ эте ва борч болган яхшы негетлерден къутгъарылган затланы орнун толтурма кѣмек эте. Имам Куртуби булай айттыла: «Ким оълумню кѣп

Пайхаммарны ﷺ тувра вариси булан лакъырлашыв

3 « Такфир гери урулагъанны ва шо аврувну къоркъунчлугъуну гьакъында кѣп-кѣп китапларда язылган, биз шо гѣрсетивлени эшитме ва англама герекбиз. Биз бары да къардашларыбызгъа шулай чакъырыв этебиз: бусурман къайсы группагъа гире буса да, кимни ягъын тута буса да, гъеч ону кафирликде айыпламагъыз. Бизин мазгъабыбыз шогъар уйрете. Шо мазгъап савлай агълю сунна вальжамааныки, иншааллагъ.

– Кѣп-кѣп бусурманлар шариатны законлары ишлемейген пачалыкъларда яшай. Шо пачалыкъларда яшайгъан бусурманлагъа, шо пачалыкъланы законларына таби болмайлы, жигъадны ёлуна тюшмек учун себеп болуп токътаймы?

– Эгер бусурман адам бусурман тюгюл улкеде болса, оъзюню жаваплыгъын ва оъзюню борчларын эсинде сакъланма герек. Ол низамгъа ва айланасындагъылагъа оъзюню Есини алдында гюнагъ ишлер этмейген кюйде гъюрметли янаша герек. Ол ички ичмей, пасат юрюмей, намуссуз ишлер этмей.

Ол адамлар булан бирге шолай ишлерде ортакъчылыкъ этмей ва олагъа къаршы ябушмай, тек Къудратны Еси Аллагъ оъзюню Китабында буюрагъан кюйде, гьакъыл ва яхшы насигъатлар булан, оланы Аллагъагъа ва Ислам динге чакъыра.

Оълумню шо якъдан тутувда бизге уългю бар – шо Расуллагъа гьадисде, бизин учун оъзге уългю, оъзюне ошамакъ учун къаст этме тюшеген башгъа насигъатчы ёкъ. Быра ды якъдан биз огъар ошама къасткъылма герекбиз. Ону заманында Ислам дин гъакимлик этмейген къурумда яшагъан бусурманлар болганмы? Болган. Маккадан Эфиопиягъа гѣчгенлер Негусну гъакимлигини тюбюне тюшген, ол хачперес болган. Пайхаммар гьадисде олагъа: «Эфиопиягъа барыгъыз, онда къыйыкъсытывгъа ёл бермейген пача бар», – деген. Дагъы да олагъа: «Онда яшагъыз, Эфиопияда къалыгъыз», – деген. Ол олар булан дав этигиз, атылтыгъыз, союгуз, эришигиз яда къылыкъсыз ишлерин айыплагъыз деп айтмагъан. Пайхаммар гьадисде шолай буюрмагъан. Некъадар, онда барып, адамлар булангъы къатнашывунда Ислам этиканы, Ислам байлыкъланы

ва принциплени сакълап, паракатлыкъда ва аманлыкъда яшамакъны буюргъан. Шо ёрукълу гьакъыллы ва адилли янашывланы яхшылыгъандан Негус Ислам динни къабул этген. Шолукъда Эфиопияда Ислам дин къылычны гючю булан тюгюл, асил сѣз булан яйылган.

Бутюн Ислам дин юрюлмейген улкелерде яшайгъанлар, Ислам динни уйренивге гиришип, адамлар булан эришме башлай ва олагъа оълум тийишли кафирлеге йимик къарайлар. Биз инанмайгъанлыкъ олтюрмек учун себеп тюгюлню англама герекбиз. Куфр олтюрмек учун себеп гъисапланмай, ёгъесе, Пайхаммар гьадисде имансызланы барысын да олтюрер эри. Пайхаммар гьадисде Мадинада яшагъан, онда ягъудилер де, хачпереслер де, мушрикълени арасындан бусурман тюгюллер де яшагъан. Олар янаша яшагъан, Пайхаммарны гьадисде Мадина шагъарында бир-бири булан сатыв-алыв ишлер юрютген.

Куфр адамланы олтюрмек учун себеп болуп токътмай. Шогъар гѣре биз бусурман адам Ислам динни юрюлмейген улкеде Расуллагъаны гьадисде ва Ислам динни вакили гъисапда жава-

плы экенни англама герекбиз. Эгер ол Ислам динни къынгырлашдырса, оъзюню динине, Къудратны Есини Китабына, оъзюню Пайхаммарына гьадисде огъар хыянатчы болуп токътар, Аллагъ ва Расуллагъа гьадисде рази тюгюл ишни этген болур. Биз жигъад деген зат кѣплер гѣз алгъа гелтиреген кюйдеги зат тюгюлню англама герекбиз. Ону маънасы бу гюнчю лакъырлашывубузда ачма къаст этдик.

– Мугъаммат шайых, бизге заманыгъызын багъышлагъаныгъыз учун, охувчуларыбызны атындан уллу разилигибизни къабул этигиз. Биз сизин сюебиз ва эрте-геч бизге къонакълай гелерсиз деп умут этебиз. Бизге бир аз къызын ташыйгъан халкъ деп де айталар, шону гери урма да къыйын буса да, биз къонакъны кѣп сююп къабул этеген халкъ да дюрбюз шону сиз бизге къонакълай гелгенде исбат этип де болажакъбыз, иншааллагъ.

– Иншааллагъ, имканлыкъ болгъандокъ, биз Дагъыстангъа гелербиз. Тек сувукъ заманда тюгюл...

Юреклеринде иманы ёкъланы гъакъында

Къара юрекли гюнчюлюк (хасад) – шо къазапланыв ва, гъатта шондан озьюне пайда болмай буса да, кимесе биревню нитъматындан магърюм къойма иштагълы болув. Шолай гюнчюлюк Къуръан, Пайхаммарны ﷺ суннетлери ва алимлини бирлешген пикрусу булан (ижма булан) гери урула.

Магъаммат-Амин Магъамматрасулов

Къудратны Еси Къуръанда булай айта (маънасы): «Гертиден де, олар Къудратны Еси башгъалагъа озьюню чомартлыгъындан берген затны поллейми экен дагъы?!» («Ан-Ниса» сура, 54-нчю аят).

Мугъаммат Пайхаммарны ﷺ гъадисинде: «...къулну юрегинде иман да, гюнчюлюк де бирче жыйылма болмас» деп айтыла («Сагъигъ Ибн Хаббан», №4606).

Гъурметли дин къардашлар ва къызардашлар, билигиз, гюнчюге сегиз балагъны къоркъунчлугъу бар:

1. Яхшы ишлерини гюнчюн тайдырив, нечик чи, Расулуллагъны ﷺ гъадислерини бирисинде булай айтыла: «Гюнчюлюкден сакъ болугъуз, гертиден де гюнчюлюк от-ялын агъачны, къаврагъан отну ютагъанда йимик яхшылыкъны да юта». (Муслим). Бир-бирде буса, гюнчюлюк Къабилни йимик, гъатта башгъа адамны да имансызлыкъгъа гелтире.

2. Гюнчюлюк адамны гюнагъ ишлене этме тебере. Неге туююл, адатлы гъалда, гюнчю башгъаланы айыплав булан машгъул, ялгъан айта, сёгюше ва башгъаланы хорлай. Гъадислени бирисинде булай айтыла: «Бир-бирин гюлеме башламай туруп, адамлар яхшы ишлер этивюн токъ-татмажакъ».

3. Биз барыбыз ба бек гъажатлы болгъанда, Къыямат гюн якълавчулукъдан Расулуллагъны ﷺ магърюм этив. Расулуллагъ ﷺ булай айтгъан: «Гюнчюлюк этив айтды-къуттду юрютюв ва пал салыв булан машгъул болув менден туююл. Мен ондан туююлмен (яни, ону булан бизин ортакъ бир затыбыз да ёкъ)».

4. Ибн Умар ва Анас ибн Малик тапшургъан гъадисде жагъаннемге туюювню къоркъунчлугъуну гъакъында: «Беш зат (кемчилиги) учун жагъаннемге адамланы алты журасы гирежек», – деп айтгъан. Пайхаммаргъа ﷺ: «О расулуллагъ, шолар нечикдир?» – деп сорагъанлар. Пайхаммар ﷺ: «Шолар бары да гъакимлер – этеген бары да зулмусу учун, шо – араплардан миллетчилик юрютегени учун, вождлар – оьктем-лиги учун, сатыв-алывчу хыянатлыгы (малны тюз чекмейгенлиги, оьлчмейгенлиги ва ш.б.) учун, мадарлы адамлар – билмейгенлиги учун ва алимлери – гюнчюлюгю учун», – деп жавап берген.

5. Гюнчюлюк адамны башгъалагъа зарал этивге тебере. Шо себепден Къудратны Еси бизге гюнчюден сакъланмакъны тилемекни буюргъан, шо кюйде шайтандан сакъланмакъны тилемекни де буюргъан. Аллагъ

Къуръанда булай айта (маънасы): «(Гъей Мугъаммат: мен яшавну башны Есинден якълав тилеймен деп айт), демек, поллейген заманында гюнчюню ачув – озьюнден сакъла деп айт» («Аль-Фалъакъ» сура, 5-нчи аят). Расулуллагъ ﷺ булай айтгъан: «Сизин гъажатларыгъызыны яшавгъа чыгъарылывунда шоланы яшырмакъдан кёмек излелиз, яни, сиз этме сюеген затны гъакъында башгъалагъа айтмагъыз, неге десе, нечик буса да яхшы заты, талайы барланы гюллейгенлик гъакъ зат» (Ас-Сагъми).

6. Пайдасыз къавшалыв ва гъай этив, гюнагъ ойлар.

7. Аллагъны къадарларын англама болмайгъан даражагъа етишердей сокъур юрекли болмакъ. Мисал учун, Аллагъ башгъа адамгъа байлыкъ берген, огъар неге бермеген? деген ёрукъдан гъал. Супъян ас-Саври булай айтгъан: «Эгер нени буса да бир затны тез англама ва билме сюе бусанг, гюнчю болма».

8. Магърюм этив ва намусуна тийив – хорлав. Гюнчю бир заманда да мурадына етишмежек ва озьюню душманындан (чегелешинден) уьстюн гелмежек. Гюнчюлюкте янгыз эки затда ёл къююла шо гъакъда гъадислени бирисинде булай айтыла: «Эки затдан къайры масъалада гюнчюлюкге ёл берилмей: Аллагъны пурманы булан байлыкъ берилген, ол да шону башгъаланы пайдасына къоллай буса ва Къудратны Еси билим берген, ол да башгъаланы уьйрете буса» (Аль-Муъджамуль – авсат», №1712). Къудратны Еси бизге берген зат булан рази болуп яшама Аллагъ кёмек этсин! Амин.

Ражаб — Яратгъаныбызны айы

1 « Бу айда дёрт гюн ораза тутгъан адам гъакъылдан тайышывдан ва озьге бир-бир авур аврувлардан сакъланажакъ. Беш гюн ораза тутгъан гиши къабурда болагъан азабдан эркин этилежек. Алты гюн ораза тутгъан адам Къыямат гюн Ай йимик ярыгъы булангъы бет булан тирилтилежек. Етти гюн ораза тутгъанни алдында Яратгъаныбыз жагъаннемни къапуларын ябар. Сегиз гюн ораза тутгъангъа женнетни къапулары ачылар. Он дёрт гюн ораза тутгъан гишиге берилжек шабагъат шонча да уллу болажакъ, шо гъакъда бир жан да эшитмеген. Ражаб айда он беш гюн ораза тутгъан адамгъа Есибиз Аллагъ шонча да уллу даража берер, гъатта ону къырыгъындан малайиклер булай деп айтмай туруп оьтмес: «Къутлайбыз сени, неге туююл энни сен къоркъунчлукъ ёкъ ердесен». Сав ражаб ай ораза тутгъанлагъа айрыча уллу шабагъат болур деп айтыла. Анас ибн Малик етишдирген гъадисде булай айтыла: «Ражаб айда ораза тутугъуз, неге десе бу айда тутулгъан оразаны Аллагъ товба этивню айрыча къайдасы йимик къабул эте». Кёбюсю гъадислерде айтылагъан кюйде ражаб айда Аллагъгъа ибадат этивге, намаз къылыгъы ва зикир охувгъа айрыча агъамият бермеге тарыкъ. Амма ражаб айда этилмеге лап яхшы ва ёралагъан иш – товба этив. Ражаб айда урлукъну топуракъгъа ташлай,

демек адам товба эте. Шагъбан айда чачылгъанни сугъара, демек товба этген сонг яхшы ишлер эте. Рамазан айда буса, мол туюювню жъя, демек товба да этген, яхшы ишлер де кютген сонг, адам гюнагълардан чайыла, уллу даражалагъа етише.

Рагъаиб гече

Ражаб айны гъар гечеси де, жумагюню де къыйматлы. Ражаб айны биринчи хамисгюннюнде ораза тутмагъа яхшы, артындагъы гече буса, демек биринчи жумагюн юхламай ибадат этип йибермеге яхшы деп санала. Шо гечеге Лайлат-уль-Рагъаиб деп айтыла. Шо гече Мугъаммат Пайхаммарны ﷺ ата-анасы гебин къыйгъанлар. Шогъар Рагъмулукъну Гечеси деп де айтыла, неге десе шо гече Яратгъаныбыз Оьз къулларына рагъмулу янаша. Шо гече къылыгъан намаз да къабул этиле. Шо гече къылыгъан намаз, тутулгъан ораза, берилген садагъа саялы этиленген шабагъат кёп-кёп керенлер арта. «Рагъаиб» деген сёзню маънасын «Аллагъ гечерге умут, Ону Оьз къулларына бакъгъан рагъмулукъ ва тилеклени, дуаланы къабул этив» деп англатма ярай.

Шо гече ва гюн шонча да гъакъыл бар, гъатта биз шону гёзалгъа гелтирип де болмасбыз. Шо саялы имканлыкъына ва билимине де гёре гъар бусурман адам бу гече ибадат этмеге, этген

гюнагълары саялы товбагъа туюшмеге, Аллагъдан гечемекни тилемеге, къылынмай къалгъан намазлар бар буса, шоланы тёлеп къылмагъа, садагъа оьлешмеге, пакъырлагъа кёмек этмеге, яшланы сююндюрмеге ва савгъатлар бермеге, ата-ана, къардашлар ва ювукъ адамлар булан къатнамагъа, олар учун алгъыш тилемеге яхшы. Бир гезик Пайхаммарыбыз ﷺ ражаб айдагъы ибадатны къыйматлыкъыны гъакъында айтгъан болгъан.

Пайхаммарны ﷺ заманында яшагъан бир чагъы уллу гиши сав ражаб айда ораза тутмагъа болмайгъанын айтгъан болгъан. Пайхаммар ﷺ шогъар булай деген: «Сен ражаб айны биринчи, он бешинчи ва ахырынчы гюнлеринде ораза тут! Шолай этсенг сав ай ораза тутгъандай рагъмулукъну гёресен. Неге туююл рагъмулукъ он керен артыкъ этилип языла. Амма сыйлы ражаб айны биринчи жумагюннюндеги гечени гъакъында да унутма».

«Бусурманлар» деген аты булангы миллет

Къудратны Еси Аллагъ сыйлы Къуръанда булай айта (маънасы): «Гъей сиз, муъминлер, паракатлыкъны, дослукъну сюегенлерден болугъуз, Аллагъга таби болугъуз, бутпереслени вакътисинде этгенде йимик, тухум башгъалыкълар этмегиз ва разисизликлер учун башгъа тюрлю себеплени излемегиз! Бизин айрылывну ёлуна элтеген шайтанны арты булан юрюмегиз. Неге десе, о сизин учун – ашкере душман» («аль-Бакъара» сура, 208-нчи аят).

Муслимат Ражабова

Эсгерилген аят бизге бирдагы гезик де исбат этегени йимик, бир Аллагъга таби болагъан, янгыз Огъар тынглайгъан бир миллетибиз бар, шо да – бусурманлар. Тек, не амал, бу гюнню гъалыбызны тюнегюсюнден гъеч башгъалыгы ёкъ. Миллетлеге айырыв бир миллетни башгъасындан оьрге салывгъа байлавлу адатлангъан пикрулар, алда йимик, гъали де генглешген. Яшлар бавларындан тутуп гиччипавлар адамлыкъ ягъына гёре тююл, миллетине гёре къурдашыкъ юрютме башлай. Яшлар бавунда алынган тарбия школа ва оьр охув ожакъларда билим алагъан йылларына чыгып гете. Ишге алагъанда да миллетине тергев бериле.

«Миллетигиз кимдир?» деген сорав

берилсе, бир тамаша чалына. Дюнья оьлчевде болагъан къаршы турувланы, тюртюшювлени де кёбюсю гезиклерде милли келпети бола. Булай айтыла чы: «Ким къавумгъа сокъур кюйде берилгенликни билдиреген гиши – бизин бирибиз тююл, ким къавумгъа сокъур кюйде берилгенлик учун ябушагъан гиши – бизин бирибиз тююл; ва къавумгъа сокъур кюйде берилгенлик булан оьлеген гиши – бизин бирибиз тююл». (Абу Давут). Сонг да: «Миллет учун яда фанатик иш учун абушуп оьлеген адам бутпересни ажалындан оьлеген бола», деп айтыла (Бухари). Ат-Тирмизи етишдирген гъадисде булай айтыла: «Гертиден де, Аллагъ

сизден жагылиягъа хас, оьзлени ата-бабалары булан оьктем болув къавум, миллетчи ругъну арек этген, ва гъали адамлар янгыз таза намуслу бусурманлагъа ва огъурсуз гюнагылагъа бёлюне!»

Къудратлы Аллагъ бизин барыбызны да тенг этип яратгъан. Озокъда, шону гъаж къылывну вакътисинде эс этме бажарыла: шонда бары да бусурманлар бир йимик гийине, бир йимик шартлар болдурулгъан, байланы ва ярлыланы, арапланы ва тююллени арасында башгъалыкъ ёкъ. Шонда сыйлы ерлерде, сени ана тилингни де билмейген яшлар кёмек этме бола. Шо биз барыбыз да Мугъаммат Пайхаммарны ﷺ бир уьммети экенни

англав бар саялы бола. Онда, «ят» территорияда, янгыз бир миллет – бусурманлар бар.

Муна савлай аламны бусурманларына да шо принципге гёре яшама герек. Нечик чи, бизин барыбызны да Къудратлы Аллагъга ва Расуллагъга ﷺ инанывубуз бирикдире. Къайда болсакъ да, дин къардашыбызгъа ва къызардашыбызгъа рагъмулу ва тенг янашывубуз сав къалма кёмек этер. Оьзюнгню бир къаркъара экенлигинге тюшонмек агъамиятлы. Бусурманлар буса лап шотай, неге тююл биз барыбыз да Мугъаммат Пайхаммарны ﷺ тарбияланывчуларыбыз, ол бизин оьзюню дин ва оьзюню насыгъатлары булан тарбиялагъан. Адамны санларыны бириси авурта буса, гъадисге гёре, шону сав къаркъара гъис эте. Шо кюйде бусурманлар да миллетине къарамайлы, яшама ва бирге чалышма герек. Яратгъаныбызны аслу шабагъаты шондадыр: бизин барыбызны да бютюнлей башгъа-башгъа этип яратып, шону булан бирге, бизин Оьзюне бакъгъан инаныв булан бирикдирген. Шо мюгълетте тергев берсе, кёп зат англашыла.

Биз не тилде сёйлейгеник агъамиятлы тююл, неге десе, бусурманланы бары да наслулары бир йимик, Яратгъаныбызгъа багышлайгъан дуаларыбыз да бир йимик. Янгыз бир зат да «тек» бар: Аллагъдан къоркъувубуз башгъа-башгъа, шону уьстюнде буса ишлеме тюше.

Сыйлы Каабаны сыры

Савлай дюньяны бусурманлары гъар гюн беш керен намаз къалыгъанда Каабагъа багъагъаныны гъакъында къачан буса да ойлашгъынмысыз? Неге Макканы айланасындагы топуракъгъа къадагъа этиле? Неге гъаж къылма баргъанлагъа гъажны вакътисинде Каабаны дегерек айланмакъ гёрсетиле? Балики, бу макъаланы охуп, шу суаллагъа жавап аларсыз ва сыйлы шагъар Макканы ва Ер юзюню баш межити – Каабаны сырыны пердесин ачма болурсуз.

Саида Ибрагъимова

Макка – Ислам динни миллиард ярым бусурманларыны центры. Минг йылланы боюнда сыйлы шагъар Макка гъайран сырын яшырып тургъан, шону гъали-гъалилерде алимлер ачыкъ этген. Математикада «Фи» – 1,618... деген санав бар. Аламны кёп санавлу агъвалатларында ва гъалларында: юрекни урувунда, ДНК-ны молекуларыны логарифмалы спиралыны узунуну ва генгини гелишлигинде, япыракъланы ва оьсюмлюкленни ерлешивюню законунда, къар учгъунланы кристаллы къурулушунда, кёбюсю галлактликленни спираллы гёрюнюшюню къурулушларында Яратывчу санавланы шо комбинациясын пайдаландыргъан. Бары да ерде яратывчу золотой сечениени – янгыз 1,618 санавну къоллагъан... Бу санав мисри пирамидаланы къурувда да, оьзге тюрлю белгили архитектура имаратланы къурувда да пайдаландырылгъан. Оьзюню асарларында белгили

немис алим Иоганн Кеплер о санавгъа «Къыйматы ёкъ байлыкъ» деп айтгъан. Оьзюню 25-йыллыкъ ишини ва уллу сынавуну натижасында Стивен Марко шо байлав адамны атомарлы даражасыны къурулушунда да барны исбат этген. Адамны сыпаты ва къаркъарасы тизив гъисаплар булан проектлешдирилген. Шо бютюнлей Ер юзюндеги гъар адамгъа тие. Бизин бир-бирибизге ошавлу этеген аслу оьлчевлени байланышы –шо 1,618 санав... Шолукъда, инсанда артыкъ яхшы конструктор модель салынгъан.

Шотай болгъанда, дюньяларында Алтын сечениени точкасы къайда экен? Макка шагъардан Темиркъазыкъ полюсгъа ерлиги аралыкъны ва Маккадан Къыбла полюсгъа ерлиги аралыкъны да байлавлу 1,618 санавгъа тенг. Шо да дюр «алтын» пропорция. Олай да къошум этип айтгъанда, Къыбла полюсдан Маккагъа ерлиги аралыкъны байлаву эки де полюсню аралыгына гёре алгъанда, дагъы да 1,618 санав туту. Алгъасамагъыз, гъайранлыкълар шону булан битип къалмай... Ер юзюню алтын ортасы (Золотая середина) дюньяны къайсы картасында да – шо Макка шагъар. Дюньяны бары да карталарында алтын ортаны точкасы, бир нече чакъырымгъа гелишмейгенине де къарамайлы, оьзюнде оьр гьюрметли Кааба ерлешген, сыйлы Макка шагъарны дазуларындан чыкъмай. Google Earth программаны къоллап, сиз оьзюгюз де шо далиллени бек тынч тергев боласыз. «Фи матрикс» деген американ программаны художниклер картиналарда ва суратларда алтын ортаны точкасын

тапмакъ учун пайдаландыра. Эгер шо программаны дюньяны картасы булан толумлашдырса, шо Ер юзюню Золотой сечениеси сыйлы Макка шагъар экенни гёрсетежес. Шо гъисап этивлер барысы да гёрсетеген кюйде, дюнья шарыны Алтын сечениесини янгыз бир центры – Макка шагъар. Сыйлы Къуръанда, аятда «Макка» деген сёз эсгерилеген ерде кёп санавдагы адамланы иманын беклешдиривню ачыкъ исбат этив бар. «Аль-Имран» сурада, 96-нчы аятда Къудратны Еси Аллагъ Макканы да Золотой сечениени де арасында байлавлукъ барны гёрсете. Шо аят 47 гъарпдан бирикген. Эгер биз шо аятны алтын пропорциясын гъисап

этсек, ону ортасы «Макка» деген сёзге гелегени гъайранлыкъ булан ачыкъ этежес. Аятны бары да 47-и гъарпын 1,618 санавгъа пайлайбыз – 29 санавну алабыз. Аят башланып, 29-нчу гъарпдан сонг, «Макка» деген сёз геле. Шолукъда, Макка шо аятны алтын ортасы болуп токътай. Шо белгилер барысы да, Аллагъны адам толу кюйде тюшонме болмайгъан уллу гючу барны гёрсете. Ер юзюню яратгъан Аллагъ сыйлы Къуръанны янгыз автордур. Сыйлы Кааба ерлешген ерни ва гъарам территорияны белгилеген де – Ол. Гертиден де, шо гъайранлыкълар савлай инсаният учун эсге алывдур. Дагъы да бир тюрлю исбатлавлар тарыкъмы?

Исламлыкны ич кюрчюсюню гьакындагы китап

Бу йыл белгили дин алимибиз, муаллим ва уллу ярыкъландырывчу деп гьисапланагъан, Тёбен Къазаныш юртда анадан тувгъан Абусупиян Акаевге 140 йыл бите (1872-1931 йй.). Ону уьметесине багъышлап биз гьеч къолубуздан гелип гьалиге этген зат – гетген йыл Абусупиянны язгъан асарларыны жыйымы гьисапда басмаланагъан «Пайхамарны ёлу булан» деген китапланы 3-нчюсюн чыгъармагъыбыз болду. Тек ону гьюрметине байлап дагъы да ва дагъы да чаралар оьтгермек, оьтгерилегенлеринде де ортакъчылыгъыбызны болдурмакъ – гьар дин къардашлар учун бек маслагъатлы ва гереклидир деп ойлайман. Эсибизде сакътамалыбыздыр, Абусупиян басмадан чыгъаргъан кыркырдан да къолай китапларындан кёбюсю – сыйлы ислам динге багъышлангъандыр. Эгерип оьгейик, гьали бу йыл ону эки китабыны текстлери – Дагъыстандагы бусурманланы ругъанилик идарасыны (ДУМД-ну) да гючю булан «Шариат булан тарикъат» деп айрыча китап этилип басылып чыгъарыла. Гьали бу газетибиз «Ас-саламда» охучуларыны тергевюне Абусупиянны

инг гючлю асарларындан бирисин «Ал-гъайъатул исламийя» деген китабыны текстин гелтиребиз. Бу асарны оьлчевю гиччи тьогюлюгюне гёре, газетибизни бир-нече номерлеринде де давамлыкъ этилип берилежек. Асарны атыны, Абусупиян оьзюне «Ал-гъайъатул исламийя» деп салгъан арапча сёзлени маънасы – «Исламлыкны (бусурманлыкны) ич кюрчюсю (инг де агъамиятлы ерлери)» демекдир. Гертилей де, алим Абусупиян муну ичинде бек агъамиятлы затланы гьакындан яза, гьар бусурман да билмеге гьажатлы-герекли ангвланы, дюньяны гетгенин-тележегин, ахыратны-дюньяны тувулунгъан ва къурулгъан къайдаларын, оьлюмден сонг гьар адамгъа да не болажагъын; Аршны-Аламны, Ерни-кёкню, женнет булан жагъеннемни суратлавларын ва оьзге тюрлю маълуматланы таза англашылагъан тил булан язып къойгъан. Муну таза къумукъ тилде язагъан заманда, Абусупиян арапча булан тюркче алгъакъда язылгъан мекенли китаплардан пайдалангъан. Ва шоллукъда, бизин тилибизде де булай кёп агъамиятлы затланы язып, халкъгъа да гент кюйде, тюз кюйде етишдирип, англатып, билдирип болагъанлыкны гёрсетген.

Абусупиянны бу китабы 1909-нчу йылда, демек, гьалиден юз йылдан да кёп йыл алда арапча-ажам язывда басылып чыкъса да, совет девюрню 1929-нчу йылдан сонггъу «аллагъ-сызлыкъ» политиканы девюрюнде муну атын эсгермеге де, халкъ арагъа чыгъарып айланмагъа да яратылмай эди. Тек гьалиги заманда Абусупиянны бу китабыны пайдасына-гереклигине тьоюнуп, ону гьар ерлерден излеген сонг, Паравул юртда табып, гьалиги охувчулардан кёбюсю къоллайгъан орус-кирил язывгъа айландыргъанман ва бир тайпа сёзлеге де тьопде баянлыкълар язып онгаргъанман. Совет гьукуматны баш йылларында «Ёлдаш» деген къумукъча республика газет – арапча языв къолланып чыгъарылып тургъан (1922-1929-нчу йылларда). Газетни 1928 й. май айда чыкыгъан номерлерини бирисинде «Халкълар адашгъан (?)» деген бир шифру бар. Ону автору толу аты булан гёрсетилмейли, эки арапча гьарип булан эстериле – «ъайн» ва «б» деп. Булар – төбенкъазанышлы белгили муаллим ва адабиятчы Алибеков Билалны инициалларын болмагъа имканлы. Шо шифруда Абусупиянны биз тьопде гелтиреген асары арип кюйде эстериле (шифруну гесегин беремен):

«Ал-Гъайъатул исламны»
Алып охуп къарагъыз.
Дюнья бары адашгъан
Биз де адашып барабыз.

Ол китапны ичинде
Гёрюрсен суратларын
Ерни, кёкню, женнетни,
Къыямат гюнню барын.

Белгили ачыкъ кюйде
Суратлары алынгъан
Халкълар адашмасын деп
Булар мунда салынгъан.

Кёк де, ер де къалмагъан
Язылмагъан бир сёз де
Дюньяны гётереген
Балыкъ, денгиз, оьгюз де.

Мизантерезе, Сират.
«Лавгул магъфуз», къалам да.
Дюньяны айлангъан Къап тав,
Бары яралгъан Алам да.

Алай-алай кёп гючлю,
Китапларыбыз да бар.
Гьар къыйынны тынч этме,
«Дуа мажъмуъ», «Къадагълар»...

Гьали Абусупиянгъа оьзюне тынглайыкъ,
ону 1909-нчу йылгъы китабыны
тексти бериле.

Гь. Оразаев

Ал — гъайъатул исламийят

Абусупиян Акаев

Ал-гъамду лиллагъи Раббил аламин. Ва ссалату ва ссаламу ала саййидил мурсалин. Ва ала алигъи ва асгъабигъи аймагъин! Амма баъду.

Ай дин къардаш! Бу китапны – арапча язылгъан болду, тюркча язылгъан болду – хыйлы инамлы китаплардан жыйып яздым. Дюньяда болгъан затланы да – дюньяда болду, ахыратда болду – болажакъ затланы да бу китапта сагъа ачыкъ тил булан баян да этдим. Арапдан болду, тюркден болду – бир китапны таржума этип, янгъыз шол бир китаптагы затны сёйлеп къоймагъа юрегим чыдамады. Чыдай буса, магъа тынч болур эди. Магъа къыйын болса да, дин къардашларыма пайдасы кёп болмакъны суймакъ саялы, шол бабдан оьзге китаплардагы яхшы затланы да къоймай алып язаман деп хыйлы къыйналагъан кююм бола. Сен де, юрегинг булан буса да: «Муну этгенге Аллагъу Таала тавпикъ берсин!» – десенг ярар.

Дюнья яратылмакъны тартибини баяны

Ай дин къардаш! Бу дюнья яратылмакъдан аввал, Аллагъу Таала – гьеч ким билмей, яшырылгъан, бир хазна йимик эди. Оьзюню халкъгъа танытып, къудратын билдирмеге суйгенде, аввал бир яшыл жавгъар яратды. Ол жавгъарны гьакъкъында, бир тюрлю китаплар: аны Аллагъу Таала – ёкъ ерден яратды деп айтала. Бир тюрлю китаплар буса: аны Оьз нюрюнден яратды дейлер. Гьар нечик болса да, дюньядагы бар да затны аслусу – шол жавгъардыр. Ол жавгъаргъа: Мугъаммад пайгъамбар алайгъи ссаламны нюрю деп де айтыла. Аллагъу Таала ол жавгъарны яратгъан сонг, оьгъар бир керен къарагъан эди. Ол жавгъар уялмакъдан ирип сув йи-

мик болду. Сонг тазасы гёбюк йимик болуп уьстюне чыкъды. Аллагъу Таала ол гёбюкден аввал малайиклени жанларын, сонг пайгъамбарланы, сонг муьминлени, сонг мушриклени, сонг жинлени, сонг шайтанланы, сонг гъайванланы жанларын яратды. Жанланы яратгъан сонг, эки минг йыл гетип, бирдагы керен Аллагъу Таала ол жавгъаргъа къарады. Ол жавгъар уялмакъдан тербенип толкъунлана башлады. Аллагъу Таала аны инг уьсте чыкыгъан гёбюкюнден аршны яратды. Тьопдегилерден – кюрсно де, етти къат кёкню де, женнет-жагъеннемлени де, етти къат ерни де яратды. Къуръанда да баргъа гёре, Аллагъу Таала бу къадар затны яратмакъ – къаттыгюнден башлап, жумъагюнге ерли – алты гюнню ичинде болду. Аллагъу Таала, Оьзю суйген буса, барысын да бирден – гёз юмуп ачгъынча яратмагъа бола эди. Олай болгъан сонг, алты гюн къалмагъы – халкъгъа ишде сабурулукъну уьйретмакъ учундур. Хабарда гелгенге гёре, къаттыгюн – кёклени яратды. Иттигюн – айны, гюнню де, юлдузланы яратды. Талатгюн – кёкдеги малайиклени яратды. Арбагон – Ерни де, аны уьстюндеги гъайванланы, оьзенлени де яратды. Хамисгюн – женнетни де, жагъаннемни де, оланы ичиндеги затланы да яратды. Жумъагон – Адам алайгъи ссаламны яратып, малайиклеге – оьгъар сужда этигиз деп буюрду. Ай дин къардаш! Бир тюрлю хабарда гелгенге гёре, Аллагъу Таала инг аввал хас нюрден тавус къушну суратында бизин пайгъамбар Мугъаммад саллалагъу алайгъи ва салламны жанын яратды. Сонг дёрт бутаклы бир терек яратып, оьгъар «шажаратул-якъин» деп ат къойду. Сонг ол къушну акъ инжиден чыраклыкъ йимик бир затны ичине къондуруп, ол затны «шажаратул-якъинни» уьстюне салды. Мугъаммад пайгъамбар алайгъи ссаламны ругъу

шол терекни уьстюнде етмуш минг йыл Аллагъу Таалагъа тасбиъ этди. Сонг Аллагъу Таала уялмакъны яратып, ол тавус къушну гёзлерине салды. Бир гюзю де яратып, тавусну алдына салды. Тавус, гюзюде оьзюню гёкчек суратын гёргенде, Аллагъу Тааланы къудратын ойлашып, уялмакъдан терледди. Теринден алты тамучу гьасил болду. Оланы аввалгынчысындан – Абу-бакар разияллагъу ангъуну жанын яратды. Экинчисинден – Умарны, уьчюнчюсюндан – Алини жанларын яратды, разияллагъу ангъум. Бешинчисинден – къызыл гюлню яратды. Алтынчысындан – дюгюню яратды. Ол къуш бу гьикматлагъа къарагъанда, Аллагъу Таалагъа шюкрю учун беш керен сужда этди. Аны учун, уьмметине беш вакъти намаз борч болду. Сонг, Аллагъу Таала ол тавус къушгъа икрам этип, бирдагы керен къарады. Бу ёл ол къуш кёп бек уялмакъдан башдан-аякъгъа терледди. Аллагъу Таала аны башыны теринден – бар да малайиклени яратды. Бетини теринден – Аршны кюрсно де, лавгул-магъфузну да, къаламны да, ай-гюнню де, юлдузланы да, дагы да кёклердеги гьар бир затны да яратды. Кёкюрегини теринден – алимлени, шагъитлени де, салигъ гишиленни де яратды. Аркъасыны теринден – Байтул-Маъмурну да, Байтул-Мукъаддасны да, Каъбаны да, Ер юзюндеги масжидлени, мадрасаланы орунларын да яратды. Эки де къашыны теринден – пайгъамбарланы да, Мугъаммад уьмметни де яратды. Эки де къулагъыны теринден – мушриклени яратды. Аякъларыны теринден – Машрикъден Магърибге ерли Ер юзюн яратды. Андан сонг, Аллагъу Таала ол къушгъа: «Я Мугъаммадны нюрю, бир керен алдынга бакъ», – деди. Ол къуш къараса – дёрт нюр гёрдю. «Я Рабби, бу нюрлер недир?» – деди. Аллагъу Таала: «Булар – Абу-бакар, Умар, Осман, Алини

нюрлеридир. Олар сени ёлдашларынг болажакъ», – деди. Сонг, Аллагъу Тааланы буйругъу булан, бар да пайгъамбарланы арвагълары гелип, тавус къушну суратындагы Мугъаммад алайгъи ссаламны ругъун зиярат этип: «Ла илагъа иллалагъ, Мугъаммад – расулуллагъ!» – дедилер.

1. Тюркча – тюркче, тюрк тиллерде.
2. Асарда шол, ол деген орунчалар (местоимениелер) кёп ерде эстериле. Бу сёзлер алгъакъдагы къумукъ адабиятгъа хас болгъан. Гьалиги къумукъ тилде: шо, о.
3. Суймакъ – суймек. (Бу асарда да диалект гёлеминде язылгъан сёзлер бар. Гьалиги къумукъ адабият тилини орфография-топъязылыш нормаларына олар ювукъ болса да, баянлыкъларыбызда оланы кёплери эсгерилежекдир. Тек асарны авторуну текстин оьзю язгъан меселде къоймайлы, тьопетивлер эте турмакъдан тартындыкъ.
4. Шол бабдан – шо маънадагы, шо темадан.
5. Тавпикъ (тавфикъ) – кёмек, ярдым, болушлукъ; уьстюнлюк, онглулукъ, тьозелмеклик.
6. Тартип – низам, ёрукъ.
7. Гьакъкъында – (эски адабият гёлеминде) гьакъында.
8. Аны – ону. Эски адабият гёлеминде язылгъан орунчалар бу асарда дагы да ёлугъа: анда – онда, андан – ондан, оланы – оланы, андагы – ондагы.
9. Бар да – бары да.
10. Пайгъамбар – пайхаммар.
11. Мушрик (мушрик) – Аллагъ сайки бир тьогюл деп, тенгирилер кёп бар деп гьисап этеген, бусурман болмагъан адам.
12. Уьсте – уьсте, оьрге.
13. Арш – кёклени инг бийик къаты.
14. Кюрс – кёкдеги тах.
15. Къадар – санап, оьлчев.
16. Жумъагон – жумагон.
17. Аввал – башлап, биринчилей.
18. Тавус къуш – тотукъуш.
19. Етмуш – етмиш.
20. Тасбиъ этмек – «Субгъаналлагъ (вал гьамду лиллагъ)!»; «Аллагъгъа макътав!» деген дуалы сёзлени такрарлап айтып, Аллагъны уллу даражалыгъын эсгермек.
21. Гёкчек – арип, гелишли, исбайы, суйкюмлю, гёзел.
22. Тамучу – тамычы.
23. Гьасил болду – жыйылгъан затны барысына да жамы шо оьлчевде болду.
24. Аввалгынчысы – башлапгысы, биринчиси.
25. Гьикмат – яшырылгъан ич маъна, сыр.
26. Шюкрю (шукру) – шюкюрлюгю, разилиги.
27. Лавгул-магъфуз – гьар адамны оьз талигъи алданокъ язылгъан китап; дюньяда алгъакъларда болгъан ва гележекде болажакъ гьар-бир зат язылып, кёкде Ибрапил малайикни сюрюню ичинде сакъланып турагъан сыйлы язылу такъта.
28. Салигъ – дин гёрсетеген затлагъа лайыкълы ишлер этеген (адам).
29. Байтул-Маъмур – еттинчи кёкде, Фирдавс женнетде яратылгъан бир бина.
30. Байтул-Мукъаддас – Масжид ал-Акъса деген белгили уллу межит (гьалиги Иерусалим деген шагъарда).
31. Масжид – межит.
32. Машрикъ – машрыкъ, шаркъ, гюнтувшу якъ.
33. Магъриб – магърип, гюнбатыш якъ.
34. Арвагъ – ругълар, жанлар.
35. Зиярат этмек – иш этип, ёрукъгъа биревню яда бир затны гёрмек учун бармакъ (гелмек).
36. «Бир Аллагъдан къайры, дагы оьзгеси ёкъ, Мугъаммад да – Ону элчи пайхаммары!»

Гьазирлеген Гь. Оразаев
(давами гелеген номерде)

–Шариатда кызы улангъа салам бермеге яратыламы?

–Шариатгъа гёре, эргишилер ят къатынгишилеге салам бермеге яхшы туюл деп санала. Ислам дин, къатын этип алмагъа ихтияр береген тиштайпалагъа (магърам туюлгеге) салам бермеге ярата, эгер олар къарт яда бек эрши буса. Демек, шоллай тиштайпалар яман ойланы тувдурмай буса, олагъа салам бермеге ярай. Тиштайпалагъа салам бермеге ярай, эгер олар янгыз туюл буса. Янгыз тиштайпалагъа салам бермеге де, шогъар жавап къайтармагъа да гери урула. Къатын этип алмагъа гери урулагъанлагъа (магърамлар) буса, озъ уягылюлеринге йимик салам бермеге яхшы. Салам берегенде къол алмакъ – Ислам динни эдеплиринден деп, яхшы ишлерден ва озден аламатлардан санала. Къол алыв – дин къардашлары арасындагы сювню ва гъюрметни белгилей. Шону кёмеги булан бусурман арадагы оьчлюк, бир-бирин сюмейгенлик тая. Амма ят тиштайпаланы къолун алмакъ гери урула. Аллагъны Элчисини ﷺ гъадисинде шо гъакъда булай айтыла: «*Озьюне гъарам, ят тиштайпагъа тийгенче, эргишини башына темир мых къагъылган яхшы*».

–Жума намаздан эргиши къайтмай туруп, уйде къалгъан тиштайпалар туюш намазны кылмагъа болмай деп эшитген эдик. Шо тюзму?

–Жума намазгъа къатынгишилеге бармагъа борч туюл, олар туюш намазны азан эшитгендокъ кылмагъа бола. Амма авруп буса да, озге себеп болуп да эргиши межитге барып жума намазны кылмагъа болмай буса, ол гертиден де жамият жуманы кылмай туруп, туюш намазны кылмагъа герекмей.

–Мен башымдан явлукъ да чечмеймен, узун опуракъ да гиймеге къарайман. Амма эрим гыжап гиймеймен деп, магъа яман сёйлей, къардашларыма бармагъа кьоймай. Шоллай этмеге яраймы дагъы?

–Бир-бир къатынгишилер явлукъ байлагъан ва узун опуракъ гийген булан гыжап юрте деп эсине геле. Амма гыжапны оз талаплары бар: бетинден ва къолларыны аясындан къайры озге санлары ябылып болмагъа тарыкъ (бир туюл де гёрюмге герекмей), опуракъ къаркъарагъа сыланып болмагъа герекмей, къумачдан къаркъараны эти гёрюмге ярамай, опуракъ гёзно тартардай къычырыкълы болмагъа туюшмей. Шо саялы эринг сагъа талаплар салагъаныны себеплери де бардыр. Эри айтагъанны этмек (шариат къанунлагъа къаршы чыкъмай буса) къатыны учун лап яхшы иш, шо саялы шону гызындан чыкъмай юрюсенг яхшы болур. Къардашларынга бармагъа кьоймайгъаны да ону иши, шогъар шону бир зат да англамай гери урмагъа толу ихтияры бар.

–Къуръангъа уйретеген муаллим къатынгъа бою бузулгъан вакътиде яшлагъа дарс бермеге яраймы?

–Гъайзни вакътисинде къатынгишилеге Къуръанны къолуна алмагъа, ондан охумагъа гери уралагъаны белгили. Шо саялы муаллим къатынгъа о вакътиде дарс бермеге бажырылмас, ол янгыз охулгъанны тергемеге болур.

–Улангъашгъа алданып, зиналыкъ этген кызыяш Аллагъ гечсин деп, гюнагъларындан чайылмакъ учун не этмеге герек?

–Аллагъу тааланы рагъмусуну дазусу ёкъ ва Ол суйсе, ширкъ деген улуу гюнагъдан къайры озге бары да гюнагъланы гече. Шо саялы этген гюнагъ ишинге гъакъ юрекден гёкюнуп, товба этмеге тарыкъ ва шону дагъы къайтып этерден къатты кюйде сакъланмагъа да тарыкъ. Болгъан ишни гъакъында биревге де айтмагъа тарыкъ туюл, бусурманлар гюнагъ ишлерин яшырмагъа герек деп айтыла.

–Мен эшитген кюйде, Къуръанны гинникден туюде салмагъа ярамай. Шо гъакъда билмейли, кёп заманны узагъында сыйлы Китапны гиччи столда сакълап тургъаным саялы магъа гюнагъ боламы?

–Ислам динде, билмей этилген ишлеге гюнагъ язылмагъанны билмеге герек. Ондан къайры, Къуръанны оър этмек, ондан уьсте бир затны да салмамакъ огъар бакъгъан эдеплирден санала. Гиччи столда Къуръанны сакълап тургъаныгъыз булан сизге гюнагъ болмай, тек шону тийишли ерге гётерсегиз эдепли янашгъан болурсуз.

–Грозныйда дуалар булан сав этеген бусурман больница бар дей. Шо тюзму?

–Гертиден де, Грозныйда бусурман къайдаланы къоллап сав этеген азархана бар. Онда Пайхаммарны ﷺ медицинасына гёре, оьсюмлюклер булан да, озге ёллар булан да адамны савлугъун кьолай этмек учун иш гёрюле. Сонг да жинлени кьуваламакъ учун да, шо кепдеги озге аврувланы ёкъ этмек учун да мунда дуа ва Къуръан аятлар къоллана.

–Эрим гыжап гий деп айта, ата-анам буса, шогъар къаршы. Нечик этмеге герекмен?

–Бу масъалада, озокъда, эринг тюз айта, неге десе шо дюр къатынгишилеге Яратгъаныбыз Аллагъ тувра салгъан борч. Ата-анагъа тынгламагъа, олагъа абур-сый этмеге гъарибиз де герекбиз. Амма шоллагъа тынгламагъа ярамай, эгер оланы буйругъу Аллагъ салгъан буйрукъгъа къаршы чыгъа буса.

–Кызыяшгъа ата-анасы яда уланкъардашы къашлары алмагъа кьоя буса, огъар шоллай этсе, гюнагъ боламы?

–Кызыяшгъа уланкъардашы яда ата-анасы къашлары алмакъ учун ихтияр бермеге болмай. Бу масъалада янгыз эрини ихтияры бар къатынына къашлары алмагъа кьоймагъа, шо заман да артыкъ этмей ва озюне ярамакъ учун.

–Адам оьлген сонг, абзарда нече гюн тазият тутта?

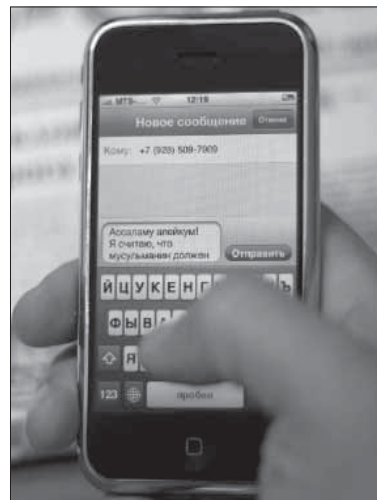
–Адам оьлгенде тазиятда уьч гюн жыйылмакъ яхшы. Шо болжалдан сонг жыйылмагъа яхшы туюл (къаргъат). Амма йыракъда болуп, жыйылмагъа имканлыкъ болмагъан буса, уьч гюнден артыкъ тазият тутмагъа да ярай. Шапи мазгъагъа гёре, тазиятны абзарда тутмагъа герек деп айтылмай. Оьлгенни къардашларына (эргишилеге) къайгырышмагъа онгайлы болсун учун, тазиятны абзарда этмеге ярай, шариатны талапларын да сакълап (тарыкъсыз, бош лакъырланы юрютмей, тил этмей, бугътан, гъибатдан сакъланып, къатынгишилер булан бирче жыйылмай). Эргишилер эки якъда эре туруп, арасында къатынгишилеге юрюмек де ярамай.

–Устазлар учуп, бир-нече тюрлю ерлерде болуп бола дегени гертими?

–Аллагъ суйсе, валилеге, устазлагъа караматлар бермеге бола. Шоланы арасында соравда эсерилгени де болмагъа бола.

–Яшыртгъын кюйде гебин кыыйлагъанны ва бир-нече къатын алывну гъакъында кёп айтылагъан болгъан. Шогъар Ислам дин нечик янаша?

–Шариат салагъан талаплагъа гёре кыыйылгъан гебин тюз деп санала. Яшыртгъын деп айтмагъа тюз болмай, неге десе гебин кыыйлагъанда эки шагъат болмакъ борч. Бир-нече къатын алмакъны гъакъында айтса, шо Пайхаммарны ﷺ сюннетинден санала.

Аявлу охувчулар, "Мобильный байвалукъ" деген рубрика-бизгъа SMS-лер геле. Туюде шоланы беребиз. Шоллагъа сиз де язмагъа боласыз. Бизин номерибиз: **8988-296-94-22**

–Минерал сув булан намаз жувунмагъа яраймы?

–Бары да табиат сувлар, шоланы ичинде минерал сувлар да, намаз жувунмакъ учун кыйыша. Амма сувгъа боявлар, консервантлар яда татув береген алатлар къошулгъан буса, шоллай сув булан, минерал яда простой буса да, намаз жувунмагъа ярамай.

–Айлы къатынгъа чачларын гесмеге ярамай деп эшитген эдим. Шо тюзму?

–Туюл.

Рузнама

Май

дни	Утрений	восх.	Обеден.	После-обеден.	Вечерн.	Ночной
1	3:47	5:40	12:46	16:39	19:52	21:31
2	3:45	5:39	12:46	16:40	19:53	21:32
4	3:43	5:36	12:46	16:41	19:55	21:35
6	3:40	5:34	12:46	16:41	19:57	21:38
8	3:35	5:30	12:45	16:41	19:58	21:41
10	3:31	5:27	12:45	16:42	20:01	21:44
12	3:27	5:27	12:45	16:42	20:04	21:47
14	3:24	5:25	12:45	16:43	20:06	21:50
16	3:20	5:23	12:45	16:43	20:08	21:53
18	3:16	5:21	12:45	16:44	20:10	21:57
20	3:12	5:19	12:45	16:45	20:12	22:00
22	3:10	5:17	12:46	16:45	20:15	22:05
24	3:08	5:16	12:46	16:47	20:16	22:08
26	3:05	5:14	12:46	16:47	20:18	22:11
28	3:01	5:12	12:46	16:47	20:20	22:13
30	2:59	5:11	12:46	16:48	20:21	22:16